

Jókai Mór (1825-1904)

1825-ben született Komáromban. Hazafias szellemben nevelkedett. Először Komáromban tanult, majd Pozsonyba került. 1837-ben édesapja meghalt. 1841-1842-ben a pápai református kollégiumban barátkozott össze Petőfi Sándorral. 1842-1844 között Kecskeméten jogot hallgatott és meg is szerezte az ügyvédi oklevelet, amit aztán sosem használt.

Pályakezdés:

- Első regénye a „**Hétköznapiok**”
- Bekerült a Tízek Társaságába
- Az **Életképek** szerkesztője lesz
- Aktívan részt vesz az 1848-as szabadságharcban
- 1848. március 15-én megismerkedik **Laborfalvi Rózával**

Termékeny időszak:

- 1858-ban az MTA levelező, majd rendes tagja lesz
- ! 1850-es évektől **Sajó** álnéven ír
- 1860-tól a Kisfaludy társaság tagja
- 1861-től országgyűlési képviselő
- Ebben a korszakban megjelent regényei:

Egy magyar nábob

Új földesúr

Kőszívű ember fiai

- 1863-tól a „**Hon**” című napilap szerkesztője
- Az utolsó évek:
- 1875-ben kormányzati képviselő lesz
- 1886-ban felesége meghal
- 1893 **Sárga róza**, az utolsó évek legjobb regénye
- 1894 az 50 éves írói jubileuma – díszkötetes kiadás
- 1899 Házasságot köt **Nagy Bellával** (20 éves) színésznővel.
- 1904 Meghal

Írói jellemzői: A romantikus regények írója. Hősöket érzelmeik irányítják, fontos a belső világuk ábrázolása. Szélsőséges jellemek, helyzetek: Feszültségteremtés, erőteljes táj- és természetábrázolás jellemzi. Gyakoriak a leírások.

Jellemző műfajok: regény (közel 100db), történelmi regények, társadalmi regények (Aranyember), irány regény, novella. A realizmus is jellemző rá.

A kőszívű ember fiai (1869)

Műfaja: családrégény

Szerkezete: 48 fejezet

Téma: 1848/49-es forradalom és szabadságharc jellemformáló hatása, haladás (Baradlayné és fiai) és a régihez való ragaszkodás (Baradlay és Plankenhorst család) konfliktusa

Szereplők:

Baradlay Kazimír, a kőszívű ember; özvegy Baradlayné

Baradlay Ödön, az elsőszülött; szerelme: Lággy Aranka
Baradlay Richárd, a második fiú; szerelme: Plankenhorst Edit
Baradlay Jenő, a legifjabb fiú; szerelme: P. Alfonsine (nő csak tette a szerelmet)
Rideghváry Bence nagyúr
Plankenhorst Alfonsine úrhölgy
Leonin, orosz nemes, Ödön barátja
Palvicz Ottó, Alfonsine szerelme, fiuk: Károlyka.

Helyszínek: Nemesdomb, a Baradlay ház; Pest; Buda; Bécs; Oroszország; Körös-sziget; Kárpátok.

Tartalom: Baradlay Kazimír feleségét kérte meg végrendelete megírásához, miszerint 3 fia fogja összetartani a birodalmat: Ödön maradjon a szentpétervári (Oroszo.) udvarnál mint diplomata, Richárd lépjen át egy év múlva a lovassághoz, Jenő maradjon Bécsben, és szolgáljon a hivatalban. Felesége Rideghváry Bencéhez menjen hozzá. Az asszony imában megfogadja, hogy semmit nem teljesít a végrendeletből.

Oroszországból Ödön apja halála után hazaindul. Jenő Richárddal megy Plankenhorsték estélyére. Jenő megpróbál Alfonsine közelébe kerülni, Richárdot pedig csak egy Edit érdekli. Anyja, Alfonsine ezt nem nézi jó szemmel. Aranka, a pap leánya, apját és Ödönt várja haza, aki megígérte neki, hogy visszatér hozzá. Baradlayné látja, mennyire szereti Aranka Ödönt, ezért magához veszi a kastélyba. 1848. március 13-án kitör a forradalom Bécsben. A Plankenhorst család villájában gyűlnek össze a császárpártiak. Októberben a forradalmat leverik. Editet kihozatják a zárdából. A füle hallatára beszélnek meg, hogy Richárdot hamarosan megölik. Kihallgatja, hol száll meg Baradlayné, és útközben kiugrik a hintóból. Baradlaynéval kofának öltözve elmennek Richárdhoz. Editet aztán visszaviszik a kolostorba. Jenő elmegy Alfonsine-ékhoz és újra megkéri a leány kezét, de Jenőt anyja lebeszéli a házasságról. Richárd csapatával menekül Magyarország felé. Kassánál súlyos vereséget szenved a magyar sereg. A Királyerdőben találkozik a két nagy ellenfél: Palvicz Ottó és Baradlay Richárd. Richárd legyőzi Palviczot, győz a magyar hadsereg is. Palvicz mielőtt meghalna, Richárdra bízza fiát, aki megígéri, hogyha megtalálja, felneveli. Baradlayné kastélyában kórházat rendezett be. Plankenhorstékhoz megérkezik Rideghváry, aki közli, hogy a magyarok győztek és Palvicz Ottó meghalt. Szövetséget köt vele a Baradlayak eltörlésére. Richárd megtalálja Palvicz gyermekét. A magyar sereg Világosnál letette a fegyvert.

Baradlay Ödön egy levelet kap benne egy útlevelemmel, amellyel megszökhethet Angliába. Elindul, de barátja, Leonin bezáratja, ahonnan sikerül megszöknie. Végül Ödön egy levélben megadja magát. Várják a választ, de Ödön helyett Jenő nevére (Eugen Baradlaynak) érkezik a válasz, amit tévesen használtak, mert az Eugen németül Jenő, és nem Ödön. Jenő megjelenik a bírák előtt, vállalja azt, amivel vádolják (hazaárulás). Az ítélet halál. Ő pedig csak annyit kér, hogy levelet írhasson a családjának.

Egy katona levelet hoz Jenőtől, melyben tudatja velük, mi történt. Egy mellényt is átad a katona, három véres lyukkal rajta. Éjjel Alfonsine a kormányzóval megbeszéli, hogy megöletik Richárdot és a foglyokat. Richárd elindul Bécsbe, hogy megtalálja Editet. Összeházasodnak, magukhoz veszik Palvicz Károlykát is.

Alfonsine végül örültek házába jutott, amit özvegy Baradlayné alapított. Alfonsine itt tudta meg, hogy Jenő halt meg Ödön helyett.

Az aranyember (1872)

Műfaja:Társadalmi regény, vallomások regény.

Előzmények: Jókai kiábrándul a kapitalizmusból. Magánéleti konfliktusok. Késői szerelem gyámleányába, Lukanics Ottília.

Mű témája: Timár Mihály élete, az egyén boldogulása a kapitalista Magyarországon.

Kérdések a műben: Mi a hűség? Mi fontosabb a törvényes boldogtalanság vagy a törvényes boldogság? Mi a becsület? Mi számít lopásnak? Megéri-e hűségesnek lenni a hűtlen férjhez? A belső vagy a külső törvények a fontosabbak?

A cím: Két féleképpen értelmezhető (metaforikusan), utalhat a tulajdonságaira és arra is hogy amibe belekezd abból pénzt csinál.

A történetben megjelenő mítosz: Midasz király története: Dioniszosztól kérte, hogy amihez hozzá ér változzon arannyá - majdnem éhen halt.

Szerkezete:

- **Expozíció (bevezetés)**
- o Szt. Borbála hajó fedélzetén Timár Mihály, Tímea, Ali Csorbadzsi. A hajó elmerül és megismerkednek Noémivel.
- o Komárom: Brezovics Atának adta Mihály a lányt és a vagyont egy részét.
- **Bonyodalmak:**
- o Timár Mihály eladja az ázott búzát, meggazdagodik
- o Tímea a Brezovics házában megalázva él (Atthalie alázza meg)
- **Kibontakozás:**
- o Mihály gazdagodik, kismemizi Atanást, elveszi Tímeát és eljár a szigetre Noémihez
- **Tetőpont:**
- o Krisztyán Tódor elveszi Mihály ruháit. Később összevesznek ezért Mihály elkergeti. Tódor belecsúszik a folyóba és meghal. Mikor előkerül, azt hiszik Mihály holttestét találták meg. Mihály hivatalosan is eltűnhetett.
- **Végkifejlet:**
- o Atthalie meg akarta ölni Tímeát
- § Megakadályozta Kacsukával az esküvőt
- § Azt mondja Tímeának, hogy Mihály él, így nem lehet maradéktalanul boldog.

Helyszínek:

Balatonfüred

Komárom	Senki szigete
Tímea	Noémi
felelősség	szabadság
boldogtalanság	boldogság
társadalmi szerep	önmaga lehet
pénzbeli gazdagság	érdemi, lelki gazdagság
fontos a pénz	nem fontos a pénz

Ideje: 1820-1830-as évek. Körülbelül 10 évet ölel fel

Szereplők:

- Mihály: A vagyont nem becsületesen szerezte, de jószívű. Talpraesett, a modern kor embere. Két nő között vacillál. Fejlődő jellem: ártatlanság, bűnbeesés, bűnbánat, megtisztulás.
- Tímea: Sérthetetlen, szürke, kevés derül ki róla.
- Noémi: Természetes
- Atthalie: Gonosz, önző, konfliktus generáló.

Tódor: Gerinctelen, lelkiismeretlen.

Motívumok:

Senki szigete – bibliai utalás az édenre

Duna – két élet összekötője

hármás szám – a három nő

Szegény gazdagok (1860)

A romantikus regény témája a beteljesületlen szerelem, cselszövés, harc a az örökségért.

Szereplők:

Lapussa Demeter-gazdag öregúr, gyermekei. János, Matild,

Hátszegi Lénárd báró – Henriett férje,

Vámhidy Szilárd- Henriett szerelme,

Fatia Negra – álarcos rablóvezér, asszonycsábító.

Tartalom: Henriettet Hátszegi Lénárd báróhoz akarják hozzáadni, de ő titokban Vámhidy Szilárdba szerelmes, leveleznek. Henriett kénytelen hozzámenni Lénárd báróhoz és vidékre költöznek. Itt ismerkednek meg Fatia negra-val, akinek sikerül megismernie valódi arcát és rejtekhelyét. Fatia Negra és Szilárd megküzd egymás ellen, Fatia Negra meghal. Végül Lénárd egy lovasbaleset áldozata lesz, Henriett pedig bezárkózva szomorúan él a szobájában.

Feladat

Válaszolj a kérdésekre!

1. Hol született Jókai Mór?.....

2. Nevezd meg egy iskolát, ahova Jókai járt!.....

3. Milyen álnéven írt Jókai az 1850-es évektől?

4. Ki volt Jókai Mór 1. felesége?.....

5. Melyik társaság tagja volt Jókai?.....

6. Pótold a hiányzó szavakat Jókai regényeinek címében!

Török világ

..... *gazdagok*

Az *ember*

7. Melyik Jókai regény szereplői az alábbiak?

Palvicz Ottó

Tímea

Fatia Negra

8. Melyik tanult regényről van szó? Írd le a címét!

-Henriettet Lénárd báróhoz akarják hozzáadni, de ő titokban Vámhidy Szilárdba szerelmes.

.....

-A Szent Borbála hajón menekül Ali Csorbadzsi lányával.

.....

-Jenő a szabadságharc utolsó napjait Bécsben tölti.

.....

9. Ki a kakukktojás és miért?

Baradlay Ödön, Rideghváry Bence, Brazovics Athanáz

.....

.....

10. Ki nem ismerhette személyesen Jókai Mórt az alábbiak közül?

Petőfi Sándor, Csokonai Vitéz Mihály, Vörösmarty Mihály